

TỌA ĐÀM NHÂN SINH HẠNH PHÚC
(Giải Giải Đệ Tử Quy)
Tập 10

Giám định: Lão pháp sư Tịnh Không

Chủ giảng: Thầy Thái Lễ Húc

Địa điểm: Học hội Tịnh tông Đài Nam, Đài Loan

Thời gian: 15/02/2005 - 23/02/2005

Viết dịch: Ban biên dịch Pháp Âm Tuyên Lưu

Thưa các bạn! Chúng ta tiếp tục nội dung của tiết trước: “*Ở ổn định, nghề không đổi.*” Cho nên học nghiệp của chúng ta, sự nghiệp và gia nghiệp của chúng ta cần phải gây dựng thật tốt để cha mẹ có thể yên tâm. Vừa rồi chúng ta cũng nhắc đến nghề nghiệp, nên lựa chọn ngành nghề phù hợp với mình, sau đó tận tâm tận lực phát triển, tuyệt đối không nên mơ ước viên vông. Rất nhiều người trong thời đại này thường mong muốn nhanh chóng giàu có, thực ra thiên hạ làm gì có bữa ăn nào miễn phí. Cho nên khi có ý nghĩ muốn mau chóng giàu có, đó gọi là “dục tốc tất bất đạt”, thường khi họ thay đổi công việc, thực ra tâm của họ rất nóng vội. Khi tâm một người nóng vội thì liệu có lựa chọn đúng hay không? Rất khó. Khi họ thay đổi công việc, rất có thể sẽ làm cho cha mẹ lại bắt đầu lo lắng.

Hơn nữa, mỗi lần họ thay đổi công việc, trên thực tế thì đều có sự ảnh hưởng đến chữ tín của họ trong xã hội. Vốn là họ đã xây dựng được các mối quan hệ trong xã hội, nhưng họ lại thay đổi như vậy, ví dụ như mở bệnh viện, anh ấy là bác sĩ rất nổi tiếng của bệnh viện này. Mặc dù bệnh nhân đến khám bệnh chỗ anh ấy rất đông, nhưng chúng ta hãy nghĩ xem, không chỉ bởi y thuật của chúng ta giỏi, mà do bệnh viện có lãnh đạo rất giỏi đang dẫn dắt, có ban giám đốc mới thành tựu cơ hội công việc này của chúng ta. Chúng ta cũng nên nghĩ tới đã làm việc thời gian dài như vậy ở bệnh viện, trong khoảng thời gian này rất nhiều người như vậy đã thành tựu cho sự ổn định trong công việc của chúng ta. Vì vậy không nên chỉ nghĩ rằng bản thân mình tài giỏi, cần phải phát triển hơn, sau đó lập tức mở một bệnh viện đối diện với bệnh viện trước đây mình làm, tự mình làm chủ. Cách làm như vậy rất có thể sẽ mất đi điều gì? Nhân hòa. Lại có thể sẽ dẫn theo những đồng nghiệp khác cùng ra ngoài mở bệnh viện. Vì vậy, chúng ta làm người phải làm đâu chắc đấy, không được nóng vội. Hơn nữa đã cùng làm việc vui vẻ thì điều quan trọng hơn là khi chia tay cũng phải vui vẻ, nếu như không chia tay

vui vẻ, những oán khí này sẽ gây trở ngại cho việc phát triển sự nghiệp sau này của bạn. Cho nên khi chúng ta làm đâu chắc đấy, khiến những cơ hội này tự nhiên sẽ tới.

Mà tiền tài trong sanh mạng, tuyệt đối không phải bạn đi tranh giành thì có thể tranh giành được, tục ngữ nói: “Trong mạng đã có thì sớm muộn gì cũng có, trong mạng không có thì không nên cưỡng cầu”, muốn thu hoạch như thế nào thì điều quan trọng nhất là trước tiên phải trồng như thế nào. Mấy tiết học trước chúng ta cũng có nhắc đến, nguyên nhân thật sự để giàu có là phải bỏ thí nhiều hơn, cống hiến cho xã hội này nhiều hơn, bố thí tài thì tự nhiên có thể được giàu sang. Như ông Lý Gia Thành – người giàu nhất Hồng Kông, số tiền ông quyên góp mỗi năm vô cùng lớn, tôi đã từng đến diễn giảng ở Sán Đầu, ông ấy là người Sán Đầu, ông đã quyên góp cho rất nhiều công trình công cộng để báo đáp cho quê hương. Cho nên, đối mặt với công việc chúng ta cũng phải tạo lập vững vàng chắc chắn, không nên mơ ước viễn vông, không nên quá nóng vội. Bởi vì chúng ta vừa động thì sẽ tác động đến tất cả bạn bè, người thân bên cạnh, chúng ta làm việc càng vững vàng chắc chắn thì sẽ khiến họ càng an tâm. Chúng ta cùng xem câu tiếp theo, chúng ta cùng nhau đọc một lần:

Việc tuy nhỏ, chớ tự làm, nếu tự làm, khuyết đạo con. Vật tuy nhỏ, chớ cất riêng, nếu cất riêng, cha mẹ buồn.

“*Việc tuy nhỏ, chớ tự làm, nếu tự làm, khuyết đạo con*”, thực ra có rất nhiều việc thiện lớn đều bắt đầu làm từ việc thiện nhỏ, rất nhiều việc ác lớn cũng là được tích lũy từ việc ác nhỏ. Vì vậy, Lưu Bị để lại cho con ông một câu khích lệ rất quan trọng: “Đừng thấy việc thiện nhỏ mà không làm, đừng thấy việc ác nhỏ mà làm.” Từng lời nói, việc làm của con cái trong gia đình, bạn đều không thể qua loa, quá tùy tiện thì sau này đi ra ngoài sẽ có khả năng phạm sai lầm lớn. Đương nhiên, muốn cho con cái “chớ tự làm” thì trước tiên phụ huynh chúng ta phải “chớ tự làm”, trước tiên chúng ta phải làm gương cho chúng thấy. Ví dụ như khi ngồi xem tivi, cha mẹ có thể gác chân lên bàn không? Tuy là một việc nhỏ, nhưng sẽ trở thành hình mẫu rất tùy tiện cho con cái.

Ví dụ như lái xe ra ngoài, tôi nhớ ở Thâm Quyển có một thầy giáo, hôm đó đúng lúc thầy chở một bạn nhỏ hơn năm tuổi. Khi đang lái xe gặp đèn đỏ thì thầy liền dừng lại, bạn nhỏ này thấy thầy giáo dừng xe lại thì liền nói: “Thưa thầy, thầy không cần phải dừng lại, thầy cứ rẽ phải, sau đó vòng lại rẽ phải tiếp là được rồi.” Đứa bé học từ đâu vậy? Mẹ của bạn ấy là cảnh sát. Vì vậy “việc tuy nhỏ, chớ tự làm”. Thầy giáo này nghe xong cũng rất nhạy cảm, việc này nhất định phải

mau chóng liên lạc với phụ huynh, con bạn vẫn chưa hình thành được phán đoán đúng sai, mà chúng ta đã làm hình mẫu sai lầm thì rất nguy hại. Cho nên người thầy này nói chuyện cũng rất nghệ thuật, gọi điện thoại tới nói chuyện với phụ huynh của bạn ấy, thầy nói: “Hôm nay con trai cô dạy tôi lái xe.” Mẹ của đứa bé liền bật cười, vì trong lòng đã biết rõ việc gì. Cho nên thưa các bạn, chúng ta là trưởng bối không thể biết sai mà vẫn phạm sai, như vậy thì rất không tốt. Chúng ta cần phải có độ nhạy cảm với những chi tiết nhỏ, phải làm gương cho con trẻ. Khi bạn có thái độ như vậy, đảm bảo bạn sẽ đột nhiên cảm thấy đức hạnh và học vấn của bản thân cũng đang ngày càng nâng cao.

Đối với con cái, có rất nhiều chuyện chúng ta cần phải dặn dò nhiều hơn, đặc biệt là về mặt an toàn, chỉ cần là những hành động có thể gây nguy hiểm cho tính mạng thì nhất định phải nhắc nhở nhiều lần. Hơn nữa, có khi không chỉ nhắc nhở một lần, mà phải nhắc đi nhắc lại nhiều lần. Những phương diện nào cần phải nhắc nhở? Thưa các bậc cha mẹ, phương diện nào cần phải nhắc nhở? Đi qua đường; điều này thứ nhất là an toàn, thứ hai là thái độ tuân thủ phép tắc. Vì vậy, chỉ cần là vấn đề an toàn hoặc vấn đề tuân thủ phép tắc thì tuyệt đối phải tuân thủ. Thường trong khoảng thời gian nghỉ đông và nghỉ hè đều sẽ xảy ra một số chuyện ngoài ý muốn, trẻ em chơi đốt pháo gây ra hỏa hoạn, hẹn nhau đi bơi nhưng lại không “đi phải thưa, về phải trình”, vì vậy tổ tiên xưa thường nói “không thể vui quá”, vui quá hóa buồn. Những việc này phải căn dặn từ nhỏ, nếu thường xuyên dặn dò con cái như vậy thì độ nhạy bén của chúng đối với vấn đề an toàn sẽ rất cao. Ví dụ như khi đang bùng nước nóng, bạn phải bảo chúng cẩn thận một chút, như vậy mới có thể giảm bớt rất nhiều chuyện xảy ra ngoài ý muốn.

Ngoài việc chú ý an toàn của bản thân ra, chúng ta cũng nên nhắc nhở con cái, chỉ cần là những hành động sẽ gây nguy hiểm cho người khác thì tuyệt đối không được làm. Khi chúng có thái độ như vậy thì chúng sẽ thường quán chiếu được: “Từng lời nói, việc làm của mình có gây tổn hại cho ai không?” Tôi nhớ có lần đọc một bài báo, nói về một đứa trẻ vì ham đùa giỡn, bạn học của em muốn ngồi xuống ghế, em liền kéo chiếc ghế đó ra. Người bạn không chú ý nên vẫn ngồi xuống, xương sống đập xuống đất rất nghiêm trọng, khiến em cả đời bại liệt. Mượn ví dụ này, chúng ta biết cơ hội giáo dục, nói với các em học sinh: “Các em xem, một hành động rất nhỏ đã gây ra nỗi đau lớn như vậy cho người khác. Có bao nhiêu người đau khổ? Các em xem, bạn học này không biết phải nằm trên giường chịu đựng bao nhiêu năm. Các em tự mình nằm thử xem, các em nằm ba ngày thôi thì toàn thân đã khó chịu rồi. Không chỉ bạn ấy đau khổ mà có người

còn đau khổ hơn bạn ấy, đó là cha mẹ của bạn ấy; nhìn thấy đứa con mà mình nuôi được hơn mười năm lại trở thành bộ dạng như vậy, mỗi lần nhìn thấy, tin rằng đều là một sự giày vò. Cho nên đối với cha mẹ bạn ấy cũng là sự tổn thương cả một đời. Một người không chỉ có cha mẹ quan tâm họ, mà tất cả người thân bạn bè yêu thương họ đều vô cùng đau lòng. Vì vậy, các em xem, một động tác nhỏ đã gây nên nỗi đau cho nhiều người như vậy, chuyện này các em tuyệt đối không được làm.” Cho nên “việc tuy nhỏ, chớ tự làm”, đây là vấn đề về phương diện an toàn.

Về phương diện phép tắc, chúng ta cũng phải nói con trẻ cần phải giữ phép tắc, “việc tuy nhỏ, chớ tự làm”. Không thể tùy tiện vứt rác, vứt rác nhìn thì có vẻ là một chuyện rất nhỏ, nhưng khi vứt rác đã trở thành thói quen, nó không chỉ làm mất mặt gia đình, mà còn có thể làm mất thể diện quốc gia. Từng nghe nói khi leo núi, nếu bạn không biết đường thì leo như thế nào? Leo như thế nào? Leo theo chỗ có rác. Việc này xem ra rất thuận tiện, nhưng chúng ta nghĩ sâu hơn thì đó là sự bi ai trong hành vi của con người, không chỉ không có tâm xấu hổ, mà cũng không biết yêu thương bảo vệ thiên nhiên. Người Trung Quốc mấy ngàn năm trước có như vậy không? Có hay không? Người Trung Quốc mấy ngàn năm tiếp nhận lời dạy bảo của thánh hiền: “Trời là cha, đất là mẹ”, phải yêu quý mảnh đất đã nuôi lớn chúng ta. Vì vậy, cho dù là vứt rác cũng không được tự tiện làm.

Trên mạng internet đã từng có bài báo đưa ba tin tức, đăng ở trên mạng. Thứ nhất là ở Trân Châu Cảng (Pearl Harbor) nước Mỹ, Trân Châu Cảng nước Mỹ, trên thùng rác đều viết một hàng chữ bằng tiếng Trung Quốc. Ở Trân Châu Cảng là nói bằng tiếng Anh, trên đó viết: “Xin bỏ rác vào đây”, đây là viết cho ai xem? Thứ hai là ở hoàng cung của Thái Lan, cũng là điểm du lịch mang tầm cỡ quốc tế, phía trên nhà vệ sinh cũng viết một hàng chữ: “Đi xong xin dội nước”, cũng viết bằng chữ Trung Quốc, viết cho ai xem vậy? Viết cho người Trung Quốc xem. Nhà thờ Đức Bà ở Paris cũng viết một hàng chữ Trung Quốc: “Xin đừng ồn ào lớn tiếng.” Những điều này đều là chuyện nhỏ: Một là nói chuyện, hai là dội nước nhà vệ sinh, ba là vứt rác. Ba việc nhỏ đã trở thành một việc lớn, việc lớn gì vậy? Người Trung Quốc đã bị những việc làm nhỏ này làm mất mặt trên toàn thế giới. Chúng ta nói với các em nhỏ những việc này, các em ấy nói: “Thưa thầy, hãy xóa nó đi!” Tôi nói: “Xóa như thế nào?” Bạn làm chuyện sai, người ta muốn nói bạn, bạn lại đi bịt miệng họ lại, người ta sẽ không nói nữa sao? Bạn bịt được miệng một người, nhưng có bịt được miệng của tất cả mọi người không? Không thể! Chúng ta phải cảm thấy xấu hổ, không nên làm mất thể diện quốc gia mình,

từ bản thân mình phải bắt đầu làm cho tốt, không nên vứt rác bừa bãi, mọi nơi phải giữ gìn vệ sinh công cộng, phải giữ trật tự nơi công cộng.

Thưa các bạn, chúng ta thử suy ngẫm xem, bạn đã đến hoàng cung ở Thái Lan chưa? Mọi người đều thật có phước, đều từng đi qua. Bạn đã từng đến Paris nước Pháp chưa? Tôi tin là đa số người Trung Quốc đều chưa từng đi, người có thể đi đều là những người như thế nào? Là du học sinh và những người giàu có, địa vị xã hội cũng không thấp. Có thấy người nông dân ở nông thôn đi đến nhà thờ Đức Bà ở nước Pháp không? Rất ít! Đều là người có địa vị trong xã hội, lại là người có học thức cao, nhưng hành vi làm ra thì ngay cả những quy phạm của cuộc sống cũng không làm được. Điều này cũng cho thấy, học thức không đại biểu cho giáo dục, có học thức không có nghĩa là biết làm người, nên điều quan trọng nhất của giáo dục chính là phải giáo dục một người có thái độ làm việc, làm người đúng đắn mới được. Cho nên trong trường học nếu không có cách nào dạy điều này thì giáo dục trong gia đình càng quan trọng hơn, trước tiên phải xây dựng nền tảng cho tốt mới phải. Thực ra thầy cô giáo ở trường đều dạy rất tận tâm tận lực, nhưng một mình họ phải đối diện với mấy chục em học sinh, thật sự không dễ dàng. Duy chỉ có phụ huynh tích cực phối hợp với giáo viên nhiều hơn thì hành vi trong cuộc sống của con trẻ sẽ rất dễ theo nề nếp.

Vì vậy, về phương diện an toàn và phương diện phép tắc đều phải ghi nhớ “việc tuy nhỏ, chớ tự làm”; nếu đã làm thì “nếu tự làm, khuyết đạo con”, trách nhiệm làm con cháu Viêm Hoàng của chúng ta sẽ bị khiếm khuyết. Lúc còn nhỏ, chúng ta rất sợ bị người khác nói mình: “Hành vi của con thật không có gia giáo.” Thường khi nghe đến “thật không có gia giáo” thì cho dù chúng ta đang làm việc gì, cũng ngay lập tức như thế nào? Trở nên rất thu liễm, vì rất sợ hành vi của mình sẽ làm cho cha mẹ xấu hổ; “thân bị thương, cha mẹ lo”, “đức tổn thương” thì “cha mẹ tủi”. Vì vậy, tâm hổ thẹn đối với một người vô cùng quan trọng.

Chúng ta xem câu tiếp theo: “Vật tuy nhỏ, chớ cất riêng, nếu cất riêng, cha mẹ buồn.” Khi trẻ nhỏ vẫn chưa hình thành được phán đoán đúng sai, có khi tiện tay lấy đồ vật, có lúc chúng cảm thấy đùa vui. Cho nên làm cha mẹ, nuôi dưỡng và dạy dỗ con cái thật sự phải dụng tâm nhiều hơn, bởi vì con trẻ có một số hành vi không tốt sẽ lập tức thể hiện ở đâu? Trên gương mặt, chúng sẽ chột dạ. Có một người mẹ đứng lúc phát hiện hôm nay đưa con trở về nét mặt rất khác thường, bà liền đến mở cặp sách của con ra, kết quả đã phát hiện trong đó có mấy quả táo. Kỳ lạ, sao lại có mấy quả táo vậy? Bà lập tức hỏi con của mình. Đương nhiên đứa bé nhất thời còn chưa kịp phản ứng lại, rất căng thẳng nên cứ ấp a ấp úng; cuối

cùng cũng thú nhận đã cùng vài bạn học đi ngang tiệm trái cây liền tiện tay lấy. Thật ra không hẳn là em muốn ăn, nhưng trong bầu không khí cùng mấy bạn học như ong vỡ tổ đã làm cho em cảm thấy đùa vui.

Người mẹ không nói gì, lập tức dắt đứa con đến cửa hàng trái cây. Đến nơi, trước tiên người mẹ cúi người trước chủ cửa hàng, sau đó xin lỗi ông, chủ cửa hàng vẫn đang bận rộn, cũng chẳng biết đã xảy ra chuyện gì. Người mẹ nói: “Con trai tôi đã lấy trộm mấy trái táo của ông.” Ông chủ cũng cảm thấy chẳng có gì quan trọng. Người mẹ liền lấy tiền trả cho ông chủ, sau đó thì yêu cầu con cô xin lỗi ông chủ. Lần đầu tiên con trẻ phạm sai lầm, bạn lập tức ngăn chặn thì chúng sẽ ghi nhớ suốt đời, sẽ không tái phạm nữa. Khi em ấy nhìn thấy mẹ mình cúi đầu xin lỗi trước người ta, thật sự trong lòng em ấy sẽ như thế nào? Cảm thấy rất hổ thẹn. Vì vậy, thân giáo của người mẹ đã đánh thức tâm hổ thẹn, xấu hổ của đứa con. Trẻ con không thể nào không phạm sai lầm, nhưng chỉ cần khi chúng phạm sai lầm, chúng ta có thể chỉ bảo chúng đúng lúc thì ngược lại sẽ trở thành cơ hội giáo dục rất tốt.

Một người mẹ khác dẫn con đi dạo nhà sách, sau khi dạo xong, bởi vì [trong nhà sách] có rất nhiều quyển nhật ký đều có kèm theo một chiếc chìa khóa nhỏ, đứa bé liền cầm lấy chìa khóa. Sau khi người mẹ đi ra ngoài thì phát hiện con mình đã lấy chiếc chìa khóa của người ta, liền quay trở lại muốn trả cho cô thu ngân. Cô thu ngân nói: “Cái này trả lại cũng chẳng biết để ở chỗ nào, thôi tặng cho chị vậy.” Lúc đó người mẹ cũng không để ý nên đã cầm về nhà. Sau đó, khi đưa con đi học, người mẹ đột nhiên phát hiện ra đứa con thường thuận tay lấy một vài món đồ nhỏ nhỏ của bạn học đem về. Vì vậy, khi con cái còn chưa phán đoán được đúng sai, chúng vừa làm ra hành động sai lầm, bạn không uốn nắn chúng thì có thể sau này sẽ trở thành thói quen. Cho nên người làm cha mẹ, trước khi con cái được năm, sáu tuổi thì nên dành nhiều công sức, cẩn thận dạy bảo, tin rằng chúng sẽ có nền tảng vững chắc về những chuyện tốt xấu, đúng sai.

Cho nên, các bà mẹ thời xưa đều ghi nhớ phải dạy bảo con cái: “*Nhất qua nhất quả chi phát tham*”, một trái dưa, một trái nào cũng không được tham. “*Nhất ti nhất hào chi bất cầu*”, tuyệt đối không để cho con cái dưỡng thành hành vi tham lợi dù rất nhỏ. Tục ngữ nói: “Lúc nhỏ ăn cắp cây kim, khi lớn lên có thể ăn cắp vàng”, dạy bảo con cái “*vật tuy nhỏ, chớ cất riêng*”, không thể lấy đồ vật của người khác, vì về lâu dài sẽ ảnh hưởng rất sâu rộng; bởi vì chúng tham, đến sau cùng rất có thể những thứ mà chúng muốn thì chúng sẽ dùng mọi thủ đoạn để trộm cắp. Cho nên, dạy con cái không tham lam thì sau này chúng sẽ có tâm liêm

khiết. Liêm khiết vô cùng quan trọng. Người xưa của chúng ta nói “cử hiếu liêm”, tại sao phải dùng “hiếu” và “liêm” để đánh giá một người có thể phục vụ cho quốc gia hay không? Chúng ta hãy xem một chút: “Hiếu, đức chi bản”, “hiếu” là cái gốc của làm người; “liêm” là cái gốc của làm việc. Có liêm khiết thì khi làm việc sẽ không mưu đồ tư lợi cho chính mình, mới có thể chí công vô tư làm tốt công việc. Vì vậy, căn bản làm người, làm việc là ở “hiếu” và “liêm”. Nhìn từ đâu để biết chính trị của một quốc gia là tốt hay không tốt? Từ liêm khiết hay không liêm khiết, vì vậy “liêm” là căn bản của chính trị. Ngày nay, nếu chúng ta nhìn thấy người trong giới chính trị không liêm khiết thì đời sống của người dân ở quốc gia đó sẽ rất khổ sở.

Xã hội hiện nay có rất nhiều hiện tượng, chúng ta hãy quay lại nghĩ xem, căn bản đều là vấn đề giáo dục. Cho nên, giáo dục đã bị lơ là trong một khoảng thời gian, hiện nay chúng ta có oán trách cũng vô dụng. Vì vậy, phải bắt đầu từ bản thân mình, bắt đầu từ mỗi vị phụ huynh, từ mỗi thầy cô giáo dạy cho trẻ em không tham, dưỡng tâm liêm khiết cho các em, như vậy thì xã hội của chúng ta mấy chục năm sau sẽ càng ngày càng tốt. Khi xã hội mấy chục năm sau càng ngày càng liêm khiết, càng ngày càng biết hiếu kính cha mẹ, hiếu kính trưởng bối, vậy thì tuổi già của chúng ta mới như thế nào? Mới có tiền đồ, vì vậy công lao của thầy cô giáo và cha mẹ bỏ ra tuyệt đối sẽ không uổng phí.

Cho nên “chớ cất riêng”, thứ nhất là không tham, tiếp theo là khi mình có đồ vật cũng không nên cất đi để cho bản thân mình hưởng thụ, mà cần phải biết chia sẻ, sau đó bồi dưỡng con cái có thái độ hào phóng. Nếu không, khi con cái muốn thứ gì thì chỉ muốn ăn một mình, như vậy tâm lòng của chúng càng ngày càng nhỏ hẹp. Tôi còn nhớ có mấy em nhỏ học chung với nhau, chúng ở cùng với nhau, trong đó có mẹ của một em mang mấy hộp sữa tới cho con của mình, đưa sữa cho con ở đâu? Người mẹ chạy vào trong phòng, rồi sau đó dặn con: “Sữa này là để cho con uống đó”, rất sợ bạn học khác nhìn thấy. Khi con của bà uống hộp sữa này thì cũng phải như thế nào? Lén lút! Không hề sai, đồ dinh dưỡng này thật sự là để cho em ấy uống, nhưng đối với nhân cách của em ấy sẽ có ảnh hưởng như thế nào? Tôi tin là em ấy uống mấy hộp sữa đó cũng không được thoải mái, trạng thái hấp thu cũng không tốt, vì phải che giấu giếm.

Thầy giáo của các em rất tỉ mỉ, đã quan sát được việc này. Tối hôm đó, thầy liền nói với em học sinh này: “Con có nhiều hộp sữa như vậy, một mình vui vẻ không bằng cùng mọi người vui vẻ, có món gì ngon thì nên chia cho bạn bè tốt cùng hưởng, con có đồng ý đem ra cho mọi người uống không?” Kết quả đưa

bé này cũng rất đơn thuần, em nói: “Dạ được!” Liền mang hết sữa đổ vào trong một cái bình, sau đó những bạn học khác đều rất vui vẻ vì em ấy mời mọi người uống sữa. Sau đó mỗi người sẽ rót một chút, một hiện tượng rất vui diệu xảy ra, khi có người bằng lòng chia sẻ thì sẽ đánh thức tâm hoan hỷ của rất nhiều người, cũng biết suy nghĩ cho người khác. Cho nên khi sữa rót quá nhiều thì các em nhỏ này sẽ nói: “Được rồi, được rồi, còn những bạn khác nữa.” Khi mỗi em đều rót sữa xong thì cùng nhau uống.

Kết quả, người cho có phước hơn người nhận, bởi vì khi những bạn học này sắp uống sữa thì đều cùng nhau nói lời cảm ơn người bạn học này, vì vậy em ấy cũng rất vui. Tối hôm đó em ấy viết nhật ký, em liền nhắc đến chuyện hôm nay mời mọi người uống sữa, cảm thấy ly sữa đó rất thơm, uống ngon vô cùng. Khi người mẹ xem nhật ký của em, nhìn thấy con mình rộng rãi như vậy, còn cảm thấy mời mọi người khác rất vui vẻ, người mẹ đột nhiên cảm thấy bản thân mình có phải đã làm không đúng không. Vì vậy “tài tán tắc nhân tự”¹, con người phải rộng rãi mới đạt được nhân hòa, cuộc đời và sự nghiệp mới đạt được phát triển. Sự rộng rãi, không tham lam của chúng ta đều có thể làm tấm gương rất tốt cho con cái.

Thời xưa có một người tên là Dương Chân, Dương Chân sống vào thời nhà Hán, ông làm quan vô cùng thanh liêm, hơn nữa còn thường xuyên giúp quốc gia tiến cử một số nhân tài giỏi để cùng nhau phục vụ đất nước. Khi làm quan Thái Thú ở Đông Lai, ông đã tiến cử một người có học thức tên là Vương Mật, tiến cử người này làm Xương áp lệnh, cũng là một chức quan. Người này rất biết ơn ông, vì thế một buổi tối nọ đem một số vàng đến tặng cho ông, Dương Chân thấy Vương Mật muốn tặng vàng cho mình thì liền nói với Vương Mật: “Ta hiểu người như vậy, còn tiến cử người làm quan, nhưng tại sao người không hiểu ta mà còn mang vàng tặng cho ta.” Kết quả Vương Mật liền nói với ông: “Chuyện này không có vấn đề gì, chỉ là một chút tấm lòng của đệ, hiện giờ tuyệt đối không có ai biết.” Dương Chân liền nói: “Sao lại không có ai biết? Trời biết, đất biết, người biết, ta cũng biết.” Vì vậy, từ chỗ nào nhìn ra được đức hạnh của một người? Ở nơi không có ai nhìn thấy mới có thể hiển hiện khí tiết của một người. Sau khi Vương Mật nghe xong cảm thấy rất hổ thẹn, liền ra về.

¹ Trích sách Đại Học (nhà Nho). Ý nói bậc cầm quyền hoặc người quản lý nếu biết đem tiền tài của cải san sẻ, đãi ngộ người dưới thì lòng người ắt sẽ quy tụ, ủng hộ.

Bởi vì Dương Chấn vô cùng thanh liêm, cho nên tấm gương này cũng truyền lại cho con cháu đời sau của ông, con của ông là Bình, cháu của ông là Tứ, chất của ông là Bửu, tất cả đều làm quan đến chức Tam công, đều là quan lớn của triều đình. Mặc dù không tham số vàng này, nhưng ông đã có được công đức và phước phần càng lớn hơn, cái gọi là “nhà tích điều thiện ắt thừa niềm vui”, ngoài việc chiêu cảm được phước báo ra, điều quan trọng hơn là tấm gương đức hạnh. Vì vậy, chúng ta cũng phải làm tấm gương tốt cho con cái.

Lại hướng dẫn cho con cái, đối với của công cũng phải quý trọng, không thể lấy của công để dùng riêng cho bản thân, đây cũng là điều rất quan trọng. Tôi đã từng gặp rất nhiều người thành công, họ đều nói rằng, lúc đầu cha mẹ của họ làm công chức, chỉ cần không phải việc của công ty thì tuyệt đối không dùng xe công ty để đi; thậm chí điện thoại ở nhà cũng không lấy ra dùng riêng tư, rất liêm khiết, cho nên đều để lại ấn tượng rất sâu sắc cho con cái.

Tôi hỏi các em học sinh: “Ghế ở trường các em là do ai mua? Vật dụng ở trong trường là do ai mua?” Trẻ con rất đơn giản, chúng sẽ nói: “Hiệu trưởng mua.” Chúng tôi tiếp tục hỏi: “Vậy tiền của hiệu trưởng từ đâu mà có?” Chúng nói: “Tiền của hiệu trưởng đương nhiên là từ...”, chúng không suy nghĩ nhanh như vậy. Tôi nói: “Tiền của hiệu trưởng từ đâu mà có?” Các em trả lời: “Chính phủ cấp ạ.” “Vậy tiền của chính phủ lại từ đâu mà có?” “Từ người nộp thuế.” “Có bao nhiêu người nộp thuế?” Các em ở Đại Lục nói: “Một tỷ ba người.” Không nhiều như vậy đâu, tôi nói: “Các em đã nộp thuế chưa?” Chúng trả lời: “Dạ, không biết!” “Ít nhất cũng có mấy trăm triệu người nộp thuế. Vì vậy, có bao nhiêu người là chủ của các vật dụng công cộng trong trường như cái ghế này, thậm chí là bất cứ đồ vật nào, nó có bao nhiêu chủ nhân? Mấy trăm triệu chủ nhân. Vì vậy trộm cắp vật dụng công cộng là các em đã nợ mấy trăm triệu người, sau này làm trâu làm ngựa cũng trả không hết.” Cho nên chúng ta hướng dẫn trẻ nhỏ, bất cứ đồ vật nào đều cũng có chủ, tuyệt đối không được vì sự yêu thích của chính mình mà lấy nó đi. “Vật tuy nhỏ, chớ cất riêng, nếu cất riêng, cha mẹ buồn.” Chúng ta cùng xem câu tiếp theo, chúng ta cùng đọc một lần:

Cha mẹ thích, dộc lòng làm. Cha mẹ ghét, cẩn thận bỏ. Thân bị thương, cha mẹ lo. Đức tổn thương, cha mẹ tủi. Cha mẹ thương, hiếu đâu khó. Cha mẹ ghét, hiếu mới hơn.

“*Cha mẹ thích, dộc lòng làm*”, cha mẹ hy vọng chúng ta, thí dụ như mong muốn thành tích học tập của chúng ta tốt, mong muốn chúng ta học tập tốt, chúng ta cũng phải tận tâm tận lực hoàn thành điều “cha mẹ thích”. Nhưng chúng ta phải

suy nghĩ một chút, hiện nay cha mẹ “thích” rốt cuộc là thích điều gì? Nếu cha mẹ ham thích danh, ham thích lợi, như vậy đối với con cái sẽ có những ảnh hưởng gì? Có ảnh hưởng gì? Có thể con cái cũng ham thích danh lợi; khi chúng hình thành thái độ này thì sẽ có ảnh hưởng rất không tốt đến cả đời của chúng. Vì vậy, sở thích của cha mẹ vẫn phải là thích thứ có giá trị nhân sinh quan đúng đắn.

Ngày xưa, Sở Vương rất thích thiếu nữ eo thon, kết quả trong cung rất nhiều thiếu nữ bị đói chết; cấp trên thích, người ở dưới sẽ làm theo sở thích của họ, dẫn đến tạo thành phong khí sai lầm. Phong khí của một nhà sai lầm thì nhà đó sẽ sụp đổ, vua của một nước tạo thành phong khí sai lầm thì nước đó sẽ sụp đổ, vì vậy “một nhà nhân, cả nước khởi nhân; một nhà nhường, cả nước khởi nhường”, còn nếu [quân vương] tham lam tàn bạo thì cả nước sẽ làm loạn. Cho nên, một vị vua nếu như rất tham tiền tài, kết quả sau cùng rất có thể xảy ra xung đột với nhân dân. Ngày xưa, Trụ Vương say mê Đát Kỷ, thật ra vào thời Trụ Vương có hiện thần phò tá không? Có chứ! Đương thời có rất nhiều hiện thần đều rất có học vấn. Trong đó có một vị là Cơ Tử, Cơ Tử nhìn thấy một hành động thì ông liền nghĩ triều nhà Thương có thể không giữ được, chỉ thấy một hành động. Cho nên người đọc sách thời xưa đều có thể “thấy mầm biết cây”, nhìn thấy một số điều nhỏ nhặt liền có thể liên tưởng về sau sẽ có ảnh hưởng không tốt.

Bởi vì ông thấy Trụ Vương tặng cho Đát Kỷ một đôi đĩa làm bằng ngà voi. Thừa các bạn, tại sao nhìn thấy một đôi đĩa bằng ngà voi liền có thể kết luận triều nhà Thương sắp diệt vong? Chúng ta sẽ nói: “Có nghiêm trọng đến vậy không?” Chúng ta hãy tỉ mỉ cân nhắc một chút, khi Đát Kỷ cầm đôi đĩa ngà voi, xin hỏi bà ta sẽ dùng ly rượu làm bằng gì? Có thể là ly ngọc tê giác. Để tương xứng với ly ngọc tê giác, xin hỏi sẽ dùng bát đĩa làm bằng gì? Có thể là bát đĩa làm bằng vàng hoặc bằng bạc. Bát đĩa chế tạo bằng vàng, bằng bạc có phải là dùng để đựng đậu phụ, rau xanh hay không? Có hay không? Chắc chắn là như thế nào? Đựng sơn hào hải vị. Đựng sơn hào hải vị thì bạn có thể mặc áo thun ở đó ăn sơn hào hải vị hay không? Mà mặc như thế nào? Lụa là gấm vóc. Mặc lụa là gấm vóc dùng sơn hào hải vị thì có ở nhà gỗ nhỏ hay không? Mà sẽ ở đâu? Cung điện tráng lệ. Những thứ này đều cần tiền, tiền từ đâu mà có? Không ngừng bóc lột nhân dân, là mồ hôi nước mắt của nhân dân, cuối cùng chắc chắn nhân dân sẽ nổi dậy chống lại họ. Cho nên nếu quân vương tham lam tàn bạo thì cả nước sẽ làm loạn. Bạn xem, những bậc hiền triết ngày xưa thật sự rất có trí tuệ, họ biết phân tích cận kề, có thể thấy ra được sự ảnh hưởng không tốt về sau.

Sau đó triều nhà Thương bị Chu Vũ Vương lật đổ, lãnh đạo của quân khởi nghĩa ngày xưa trên thực tế cũng rất nhân hậu. Khi tiêu diệt triều nhà Thương, có làm tổn hại đến con dân của nhà Thương hay con cháu của Trụ vương không? Không có, mà còn phân chia đất để con cháu đời sau của nhà Thương tiếp tục ở đó sinh sống. Bởi vì điều mà quân vương ngày xưa coi trọng là tấm lòng trị vì thiên hạ, nên lấy nhân đức phục người, đánh nhau là bất đắc dĩ. Triều nhà Chu bởi vì có tấm lòng như vậy, nên đã nhanh chóng nhận được sự quy thuận của người trong thiên hạ.

Vì vậy, khi sở thích của bậc làm cha mẹ là danh lợi thì đối với gia đình sẽ là ảnh hưởng rất lớn, ảnh hưởng rất không tốt. Người thế gian nói, mục tiêu của cuộc sống chính là cầu giàu sang, rốt cuộc thế nào là giàu sang? Thế nào là giàu? Con người bận rộn cả đời chính là muốn hưởng thụ giàu sang, nhưng rốt cuộc họ có hưởng thụ giàu sang thật sự hay không? Cuộc sống của người hiện nay đều bị làm lạc, chúng ta xem những sách vở trên thị trường, thế nào gọi là thành công? Rất nhiều sách, dạy làm thế nào để kiếm được số tiền năm triệu, mười triệu đầu tiên trong cuộc đời, những cuốn sách như vậy bán rất chạy; còn những quyển sách dạy làm thế nào để mối quan hệ vợ chồng được tốt đẹp, con cái được giáo dục tốt đều không bán chạy bằng. Cho nên con người chỉ chuyên tâm vào tiền, hình như cảm thấy có tiền thì cuộc sống sẽ tốt đẹp, nhưng không ngờ rằng khi dục vọng vừa mở ra thì không nhìn thấy đáy, gọi là “dục vọng là vực sâu”.

Rất nhiều người cho rằng có tiền thì gọi là giàu, thực ra, khi càng có tiền thì càng lo lắng tiền sẽ bị ít đi; càng có tiền, khi nhìn thấy người khác có tiền nhiều hơn mình thì họ lại cảm thấy, ví dụ như thấy người khác có 50 triệu, họ chỉ có 10 triệu, họ lại cảm thấy mình rất nghèo; đến lúc mình có 50 triệu, nhìn thấy người khác có 100 triệu, họ lại cảm thấy mình rất nghèo. Cho nên người như vậy có giàu hay không? Không giàu! Thế nên, ý nghĩa thật sự của giàu là “biết đủ là giàu”, biết đủ mới có thể thường vui. Khi họ không biết đủ, dù có nhiều tiền hơn chẳng nữa họ cũng sẽ cảm thấy không đủ, rất thiếu thốn.

Tôi đã từng tiếp xúc với một số doanh nhân, họ nói, nếu như các doanh nhân không được nghe lời dạy bảo của thánh hiền thì đời này thật sự là nghèo tới mức chỉ có mỗi tiền mà thôi. Khi đời người có tiền mà không có trí tuệ thì tiền có thể là gì? Là tai họa. Khi có tiền, bên ngoài lại có nhiều sự mê hoặc như vậy, có thể bởi vì có tiền mà bắt đầu làm hại cuộc đời mình. Vì vậy, đã từng có nghiên cứu, những doanh nhân lớn có mấy kết cục như sau: Kết cục thứ nhất là “*lao tâm, lao lực*”, mỗi ngày làm việc rất nỗ lực, làm việc hơn tám tiếng, hơn mười tiếng

đồng hồ, nhưng đến tuổi trung niên đột nhiên phát hiện mình bị ung thư, bị bệnh rất nặng; nỗ lực hết mười năm, hai mươi năm, tới sau cùng cũng không mang theo được gì, đây gọi là lao tâm, lao lực. Họ nằm trong bệnh viện trong lòng có vui vẻ không? Không vui vẻ. “Tài sản của mình nhiều như vậy, không biết sẽ rơi vào tay người đàn ông nào?” Bởi vì vợ của họ vẫn còn rất trẻ, họ nghĩ: “Tôi kiếm tiền hơn nửa đời người, cuối cùng thì tôi đều không dùng được”, trong lòng họ sẽ như thế nào? Đám ngực giậm chân. Kết cục như vậy có tốt hay không? Không tốt! Nhưng hiện nay có rất nhiều người thật sự là đi theo con đường này.

Vì vậy, tôi thường nói đời người là “*mang, manh, mang*” (bận rộn, đui mù, mờ mịt), ba chữ này nghĩa là gì? Chữ thứ nhất là mang (忙), nghĩa là bận rộn, đây là chữ hội ý, bên trái là chữ “tâm” (忄), bên phải là chữ “vong” (亡), đại biểu tâm như thế nào? Đã “chết”! Chẳng thể cảm nhận được nhu cầu của cha mẹ, của vợ con ở bên cạnh, mỗi ngày đều vô cùng bận rộn. Bận rộn lâu ngày sẽ đi vào giai đoạn thứ hai là mắt không nhìn thấy gì, nên quên hết bổn phận của mình, chỉ biết kiếm tiền; đợi đến tuổi trung niên thì họ lại cảm thấy kỳ lạ: “Tại sao mình chẳng thể nói chuyện với vợ, mình cũng không thể nói chuyện với con cái, mình bận mạng như vậy không phải là vì mọi người hay sao? Sao lại là kết cục như thế này!” Họ sẽ cảm thấy cuộc đời rất mờ mịt: “Rốt cuộc là mình đang làm gì?” Đây là “bận rộn, đui mù và mờ mịt”.

Rất nhiều phụ huynh bận đến nỗi con mình học lớp mấy cũng không biết. Có một lần Thành Long đi đón con trai, đúng lúc ông ấy rảnh rỗi, hôm đó không có show diễn nên đi đến trường đợi con trai của ông ra, trong lòng rất vui. Đợi cả buổi mà cũng không thấy con ra. Đột nhiên gặp được thầy giáo cũ của con, thầy giáo bước đến nói: “Con trai của anh đã học cấp hai rồi mà anh còn đến trường tiểu học đợi sao?” Cho nên chúng ta cần phải nghĩ lại, nỗ lực của cuộc đời này mục đích thật sự là ở đâu? Không phải chơi trò chơi kiếm tiền, đó không phải là mục tiêu thật sự nỗ lực lúc ban đầu. Mục tiêu thật sự nỗ lực lúc ban đầu không phải là mong muốn có cuộc sống gia đình tốt đẹp hay sao? Vì vậy, chúng ta cần phải nhớ rõ mục tiêu của mình, không nên đi nửa đường thì không biết phương hướng nữa. Nhưng điều này thật sự không dễ dàng, bởi vì xã hội hiện nay hiện tượng ganh đua so sánh quá nhiều. Quần áo người ta mặc đắt hơn mình, xe của người ta xịn hơn xe của mình, thế nên tâm của mình bị ảnh hưởng. Do vậy, đừng nên “bận rộn, đui mù và mờ mịt”. Đây là tình huống thứ nhất.

Kết cục thứ hai của doanh nhân là “*gông cùm vào tù*”, đeo gông vào tù, bởi vì trong quá trình kiếm tiền, thường hay bí quá hóa liều nên đã vi phạm luật

pháp nhà nước. Tôi nhớ lúc đó vừa từ Bắc Kinh đáp chuyến bay trở về, trên máy bay tôi gặp một người giàu nhất nước Nga, ông ấy còn rất trẻ, xem ra cũng khoảng trên dưới 40 tuổi mà thôi, nhưng hiện giờ đã trở thành phạm nhân và đã bị bắt giam. Vì vậy, cuộc đời tuyệt đối không được tham lam, hãy nên phát triển sự nghiệp một cách thành tín, thật thà mà cố gắng, tin rằng sẽ có sự báo đáp rất tốt. Đương nhiên muốn để con cái sau này không đến nỗi bí quá hóa liều, càng quan trọng hơn là từ nhỏ nên dạy chúng “vật tuy nhỏ, chớ cất riêng”, dạy chúng giữ sự liêm khiết, đây mới là nền tảng.

Kết cục thứ ba của doanh nhân là cũng kiếm được một ít tiền nhưng hủy hoại thân thể, thường xuyên nhậu nhẹt rất nhiều, thân thể bị hủy hoại. Khi một người mà sau tuổi trung niên sức khỏe không được tốt thì có hưởng được phước hay không? Có thể cả đời hay nửa đời còn lại đều phải làm bạn với thuốc men, như vậy cũng không phải là cuộc sống tốt đẹp.

Sau cùng là doanh nhân tương đối có thành tựu, thành công, chính là có thể quan tâm đến cả sự nghiệp và gia đình, đây là kết cục hoàn mỹ nhất. Tôi có một bậc trưởng bối, chú ấy họ Lư, tôi gọi chú ấy là chú Lư. Trong giới doanh nghiệp, chú ấy cũng tương đối có thành tựu, đã từng làm tổng giám đốc của Yamaha, nhân viên cấp dưới khoảng 80 ngàn người, là doanh nhân tương đối thành công. Nhưng chú ấy làm việc rất có nguyên tắc, chú nói chỉ cần là trưa chủ nhật thì chú nhất định ăn cơm cùng với vợ con. Khi chú kiên trì làm như vậy, khiến cho vợ con cảm nhận được điều gì? Sự ấm áp. “Cha tôi, chồng tôi rất quan tâm gia đình”, như vậy sự đoàn kết và gắn bó của gia đình chú rất tốt. Chú đều từ chối tất cả mọi cuộc hẹn vào ngày hôm đó. Thật ra khi chúng ta nhận thức được tầm quan trọng của gia đình thì tự nhiên chúng ta sẽ biết tích cực làm, việc do người làm, tuyệt đối không nên viện cớ nói “người ở trong giang hồ, thân không tự chủ được”. Chỉ cần bạn kiên trì thì bạn bè của bạn tự nhiên sẽ điều chỉnh theo nguyên tắc của bạn. Tốt rồi, tiết học của chúng ta tới đây thôi, cảm ơn mọi người.